

Sygn. akt VI Gz 245/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział VI Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Małgorzata Bartczak – Sobierajska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2019 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. F.

przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Usługowemu (...) sp. z o.o.

w G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 8 sierpnia 2018 r., sygn. akt V GC 1110/18

postanawia

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych uznając, że wniosek nie został należycie udokumentowany, a złożone przez powoda oświadczenie o stanie majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest wybiórcze i niepełne.

Powód wniósł zażalenie, zarzucając zaskarżonemu postanowieniu:

1. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego postanowienia poprzez niesłuszne przyjęcie, iż w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, który uzasadnia zwolnienie powoda od kosztów postępowania w sytuacji, w której powód na żądanie Sądu przedłożył wszelkie wymagane dokumenty oraz w sposób wystarczający opisał swoją sytuację majątkową i rodzinną,
2. obrazę przepisów mającą wpływ na wynik postępowania w postaci art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez przyjęcie, iż strona jest w stanie ponieść koszty sądowe w sytuacji, w której powód złożył stosowne oświadczenie, wyjaśnił swoją sytuację finansową, a na wezwanie Sądu przedłożył wszystkie wymagane dokumenty, co w konsekwencji pozbawia powoda możliwości obrony jego praw przez Sądem, zwłaszcza, że prawdopodobieństwo wygrania procesu jest bardzo wysokie, a koszty od których powód byłby zwolniony poniosłaby w orzeczeniu końcowym strona pozwana.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powoda od ponoszenia kosztów sądowych w całości, ewentualnie w części – tj. opłaty od pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Wbrew skarżącemu, Sąd meriti poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne. Rację ma Sąd I instancji, iż oświadczenie powoda o stanie majątkowym i dochodach jest nierzetelne. Przede wszystkim nie jest możliwe aby z kwoty 1 030,00 zł mogły utrzymać się dwie osoby – jak twierdził powód. Powód jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zatem wymagana jest podwyższona staranność również w wypełnieniu formularza, pomimo iż strona czyni to osobiście. Z treści samego przepisu art. 102 ust. 2 u.o.k.s. wynika, że oświadczenie powinno zawierać „szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów”. Powód złożył oświadczenie, które jego zdaniem zawiera takie dane i spełnia wymogi powołanego przepisu. Sąd Rejonowy słusznie jednak przyjął, iż oświadczenie to nie jest wystarczające do zwolnienia od kosztów sądowych, nawet po jego uzupełnieniu o dodatkowe dokumenty.

Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi szczególną pomoc Państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów sądowych bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Tym samym, pomoc ta może być przyznana wyłącznie w sytuacji, gdy niemożność poniesienia kosztów postępowania, w całości lub w części, ma charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu. Postępowanie sądowe jest bowiem co do zasady odpłatne i strona ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych winna wcześniej poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby tak poczynione oszczędności okazały się niewystarczające, sąd może zwolnić ją z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 21 marca 2017 r. I CZ 81/16). Natomiast powód w żaden sposób nie wykazał przez jaki okres pobierał zasiłek chorobowy i że w pełni wykorzystuje swoje możliwości zarobkowe. Ponadto składając niniejszy pozew wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, powód już pracował, czego jednak nie ujawnił, a do pozwu dołączył oświadczenie sporządzone dwa miesiące wcześniej tj. 7 marca 2018 r. Zatem oświadczenie powoda zawiera nieaktualne dane, a tym samym jest nierzetelne. W sytuacji gdy powód działa przez fachowego pełnomocnika Sąd nie ma obowiązku wzywania do podania każdej informacji, która powinna być zawarta w formularzu. Skoro powód nie wskazał wszystkich danych, w tym żadnych odnośnie do małżonki, to oznacza, że nie chciał ich ujawniać. W związku z tym wziął na siebie ryzyko niewykazania okoliczności uzasadniających wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych.

Z przepisów gwarantujących skuteczne prawo dostępu do sądu nie można wywnioskować bezwarunkowego prawa do uzyskania przez stronę zwolnienia od kosztów postępowania w sporze cywilnym (tak Europejski Trybunał Praw Człowieka w orzeczeniu z dnia 19.06.2001 r., sygn. akt 28249/95, publ.). Odwoływanie się przez skarżącego do norm konstytucyjnych statuujących „prawo do sądu” nie może zastąpić wykazania swoich racji w drodze właściwych procedur to prawo realizujących i uszczegółwiających, tj. w tym wypadku poprzez udowodnienie istnienia przesłanki z art. 102 ust. 1 u.o.k.s.

Obciążenie strony kosztami sądowymi, których wysokość nie przewyższa jej jednomiesięcznych dochodów nie oznacza, iż nie jest ona w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 marca 2015 r. I ACz 98/15). Opłata od pozwu w niniejszej sprawie wynosi 872,00 zł, czyli nie przekracza miesięcznych dochodów powoda.

Zwolnienie od kosztów sądowych oznacza w istocie rzeczy udzielenie przez Skarb Państwa swoistego kredytu, a zatem powinno mieć miejsce w wyjątkowych przypadkach i dotyczyć tylko osób występujących in forma pauperis, a więc takich, którzy, jak mówią verba legis: „nie są w stanie ich ponieść, bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny”.

Orzecznictwo sądowe przyjmuje, że przedsiębiorca w procedurze planowania wydatków związanych z prowadzoną działalnością winien zagwarantować sobie środki służące nie tylko czynnemu dochodzeniu roszczeń, ale również obronie przeciwko ewentualnym żądaniom do niego kierowanym, a strona, która realizuje swoje zobowiązania w ten sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych, preferencyjnie traktując inne zobowiązania, nie może skutecznie zarzucać, że odmowa zwolnienia od kosztów narusza jej prawa do sądu.

W świetle tych argumentów zarzut naruszenia art. 102 ust. 1 u.o.k.s. jest oczywiście chybiony.

Reasumując, trafnie Sąd a quo uznał wniosek powoda za niedostateczny do zwolnienia od kosztów sądowych. Należy pamiętać, iż we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, jak w większości innych wniosków w postępowaniu sądowym, należy wskazać okoliczności na jego poparcie. Natomiast oświadczenie strony jest załącznikiem do tego wniosku. Pełnomocnik powoda uzasadniając wniosek ograniczył się do lakonicznego stwierdzenia, że powód nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych. W zażaleniu również nie zostały podniesione żadne zarzuty podważające trafność orzeczenia Sądu I instancji.

W rezultacie zażalenie jako bezzasadne podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

(...)

Z.

1. (...),

2. (...)

3. (...)

T. 15.01.2019 r.